

Projekt za europsku budućnost Hrvatske

Edicija »Hrvatska i Europa«: Peti, posljednji svezak obradit će 20. i početak 21. stoljeća, a trebao bi biti objavljen u ovoj jubilarnoj godini kada HAZU slavi 150. obljetnicu postojanja

Sandra Viktorija KATUNARIĆ
sandra.viktorija.katunaric@vjesnik.hr

Peti, posljednji svezak edicije »Hrvatska i Europa. Kultura, znanost i umjetnost« (u izdanju HAZU i Školske knjige), u kojem će biti obrađeno 20. i početak 21. stoljeća, trebao bi svjetlost dana ugledati u ovoj jubilarnoj godini kada Akademija slavi 150. obljetnicu svoga postojanja. Po riječima glavnoga urednika edicije akademika Mislava Ježića, riječ je o jednome od najznačajnijih pothvata od stvaranja HAZU, koji bi se mogao nazvati projektom za europsku budućnost Hrvatske.

»Gdje se god dosad pojavila i gdje su je god upoznali, edicija je primljena s velikim interesom, čak s oduševljenjem, bila je pravo otkriće. A prvi su svesci objavljeni s potporom Unesca te trojice londonskih i pariških te dvaju hrvatskih suizdavača. U Hrvatskoj je, međutim, edicija ostala do danas slabo poznata. O njoj se malo zna i govori«, ističe akademik Ivan Supićić, koji je osmislio i pokrenuo ediciju ratne 1992. godine i bio glavni urednik prvih trija svesci-ma.

Naime, osim hrvatskoga izdanja, edicija se objavljuje na francuskom i engleskom jeziku. Mislav Ježić smatra da je od znanstvenih institucija u zemlji takav posao mogla ponijeti jedino Akademija. »Na žalost se u javnosti i medijima ne odražuje slika o Akademiji kao o daleko najvećem znanstvenome nakladniku u Hrvatskoj. Naravno da iza takva nakladništva stoji i znanstveni rad o kojem se javnosti malo što kaže. Nerijetko se stvara umjesto toga negativna slika koja možda liječi nečije komplekse, stručne, društvene ili političke«, smatra Ježić.

Posebnost projekta po njegovim riječima u tome što se njime željelo na najzahtjevnijoj razini po pouzdanosti, a opet na način razumljiv širem obrazovanom čitateljstvu, cjelovito predstaviti hrvatsku kulturu i povijest Europi i svijetu, što je za budućnost Hrvatske u toj Europi i svijetu jedan od presudnih preduvjeta. Akademik Supićić prisjeća se kako je skupina akademika, koju je tada okupio, s oduševljenjem poduprla zamisao da se objavi jedna opsežna, višesveščana, ilustrirana i dobro dokumentirana povijest hrvatske kulture, znanosti i umjetnosti na stranim jezicima, te da se

one prikažu u europskom kontekstu.

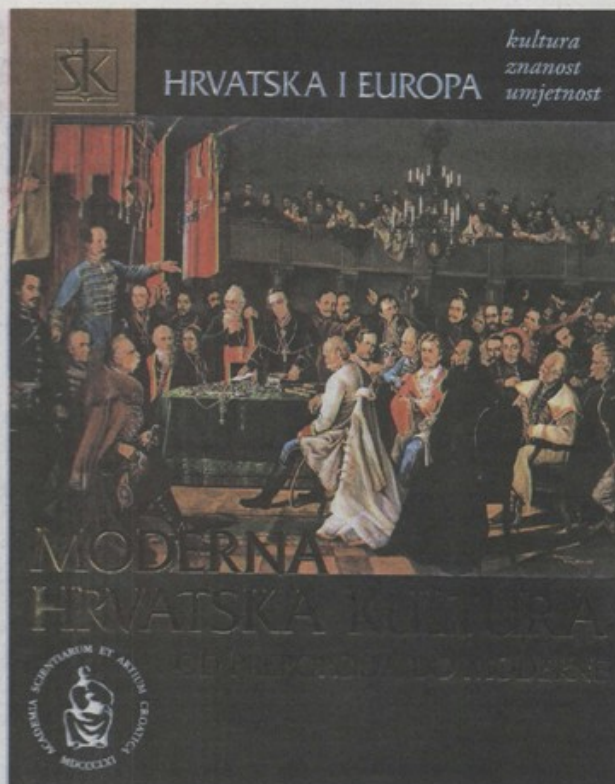
»Razlozi za pokretanje ovoga velikog izdavačkog pothvata bili su višestruki. Prvo, činjenica da takvo, pa ni skromnije djelo o Hrvatskoj i njezinoj povijesti nije postojalo. Drugo, da Hrvatska u inozemnim, europskim znanstvenim intelektualnim i kulturnim, čak u žim, krugovima nije dovoljno, dapače katkad ni (gotovo) uopće poznata, osim kod rijetkih znanstvenika koji se specijalistički bave ovim dijelom Europe i njezine povijesti. Treći je veliki razlog stajao u tome što se ovom edicijom, predstavljajući Hrvatsku znanstveno i ozbiljno, htjelo njoj utrti put u svijet i ponajprije u Europu, osobito zapadnu«, ističe Supićić. Čitav projekt u potpunosti i neprekidno financira Hrvatski sabor. Edicija je zamišljena - nastavlja on - kada je Hrvatska bila još nepoznata nova mala država na zemljovidu svijeta, ugrožena agresijom i nerazumijevanjem međunarodne zajednice. A završava se sa-

150
HAZU
1861 – 2011

Politički je od velike važnosti da se Hrvatska dađe upoznati i predstaviti u Europskoj uniji kao zemlja stare i moderne autohtone i europske kulture, jer Hrvatska je u Europi i Europa je u Hrvatskoj, kaže akademik Ivan Supićić, koji je pokrenuo ediciju 1992. godine

da kada smo pred završetkom pristupnih pregovora o pridruženju Europskoj uniji. Na ediciji je dosad surađivalo više od stotinu autora, naših najboljih poznavatelja područja kojima se edicija bavi, a u rad na svakome svesku uključeno je 70 do 80 stručnjaka, ne računajući tehničke urednike i suradnike. Ova velika »povijesna enciklopedija« ilustrirana je tisućama reprodukcija i fotografija u koloru.

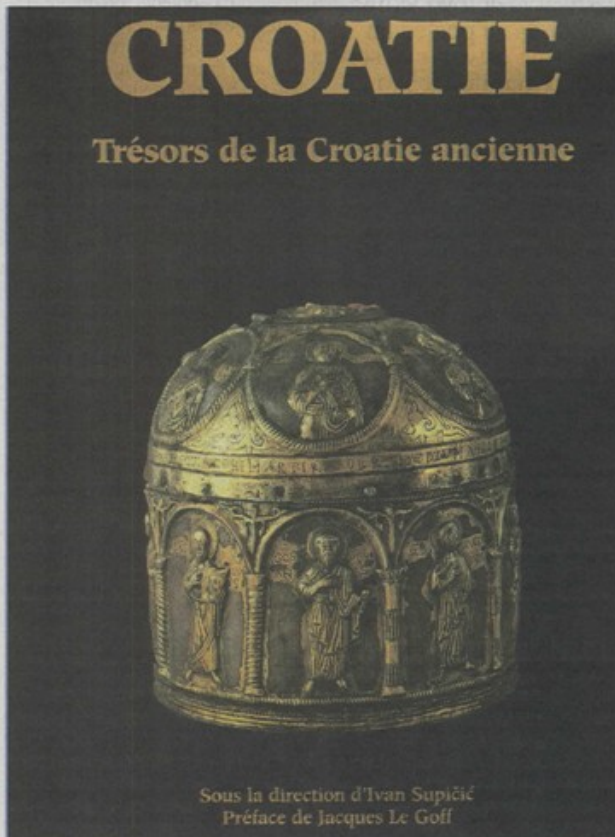
U prvome je svesku obrađen rani srednji vijek, drugi se svezak bavi zrelim srednjim vijekom i renesansom, treći obrađuje barok i prosvjetiteljstvo, a četvrti obuhvaća razdoblje od 1790. do 1918. Svaki svezak daje povijesni i zemljopisni pregled svojega razdoblja, opisuje društveni ustroj i njegove promjene, obrađuje kulturne pojave, ustanove i istaknute ličnosti, govori o jeziku, književnosti, urbanizmu i arhitekturi, slikarstvu

Zanemarive naklade znanstvenih knjiga

»Vrhunske se znanstvene edicije u humanističkim znanostima prodaju u svijetu u zanemarivim nakladama u usporedbi s kriminalističkim uspješnicama, praznovjericama na rubu znanosti poput 'Da Vincijeva koda' i mnogih sličnih ili psiholoških i parapsiholoških savjetnika za depresivnu svjetsku populaciju.

Uloga je ovakve edicije da doprinese u sve ključne biblioteke u akademijama znanosti, na najboljim sveučilištima u svijetu i u znanstvenim institutima s primjerenih područja. Dio će se edicije svakako i prodati, ali to ni približno nije sve što se želi postići«, kaže glavni urednik edicije akademik Mislav Ježić.

Sous la direction d'Ivan Supićić
Préface de Jacques Le Goff

Edicija »Hrvatska i Europa« jedan je od najznačajnijih pothvata od stvaranja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

i kiparstvu, glazbi te filozofiji, teologiji, znanostima i tehnici. »Iz toga se pregleda povijesti hrvatske kulture dađe zorno osjetiti koliko je hrvatska kultura europska i sudjeluje u svim razdobljima i stilskim formacijama, osobito zapadnoeuropske kulture, a, s druge strane, i koliko su istaknuti njeni predstavnici dali europskoj kulturi i znanosti: recimo, od Hermana

Dalmatina u 12. stoljeću, preko Vlačića i Petriša u 16. stoljeću i Boškovića u 18. stoljeću, do hrvatskih nobelovaca u 20. stoljeću. Malo je od toga šire poznato u svijetu, a nije ni u nas dovoljno poznato pa ni sami svoju zemlju najčešće ne predstavljamo primjerenom u svijetu. Zato ova edicija može odigrati vrlo veliku ulogu«, smatra Supićić.

Govoreći o njezinoj recepciji u svijetu, a i u Hrvatskoj, akademik Ježić ističe važnost dobre distribucije.

»Što se recepcije u inozemstvu tiče, povratne obavijesti o njoj u probranim znanstvenim krugovima vrlo su ohrabrujuće. Što se tiče šire recepcije i prisutnosti na stranim tržištima, pitanja treba postaviti na pravi način. Ova edicija nije komercijalni proizvod, i oni koji misle samo tržišno, ne mogu ni zamisliti u čem je njena vrijednost i smisao«, naglašava on.

Bitan dio poželjne distribucije trebala bi, po njegovu mišljenju, jamčiti već razmjena HAZU s akademijama, sveučilištima i institutima u svijetu. Dobro je da dođe - kaže Ježić - i do ruku utjecajnih političara u Europi i svijetu, no i tu treba imati realističke predožbe. Malo ima političara s takvom naobrazbom da bi ove knjige mogli čitati - objašnjava on - a i oni koji je imaju, teško da će za to naći vremena.

Mnogo je stoga važnije, osobito dugoročno, da edicija dođe u ruke onih intelektualaca koji će oblikovati sliku o Hrvatskoj u svojim sredinama u budućnosti, a od kojih će neki u zemljama koje politiku i diplomaciju vode profesionalno, kao SAD, Velika Britanija, Francuska, Njemačka, Indija, Kina i druge, nakon svakih izbora biti regrutirani u savjetnike svojih vlada pa će političare koji nemaju vremena za čitanje moći nešto upućenije savjetovati o pristupu drugim dijelovima svijeta, pa i našoj Hrvatskoj - kaže Ježić.

»Bez ovakve edicije, i bez tomu sličnih napora, niti bi se mogla u drugim zemljama u budućnosti oblikovati upućena i primjerena slika o Hrvatskoj, jer je ne bi bilo ni u nas, niti bi mogli marljivi i obrazovani savjetnici uputiti svoje političare u osnovne činjenice o našoj domovini kao budućoj članici Europske unije, kao članici vojnoga saveza koji je tim političarima na srcu ili kao članici Ujedinjenih naroda i međunarodne zajednice u kojoj bi Hrvatska trebala dobiti primjerenu ulogu, budu li joj naši politički i diplomatski predstavnici dorasli. Ova je edicija dio bitnih pretpostavaka za budućnost Hrvatske i onoliko svakomu mora značiti koliko mu je do te budućnosti stalo«, naglašava Ježić.

Akademik Supićić primjećuje da je edicija danas isto toliko aktualna kao u vrijeme kada je pokrenuta.

Hrvatsku se i nadalje - drži Supićić - čak u žim znanstvenim i kulturnim krugovima u Europi, dovoljno ne pozna. Nema svijesti o tome u kolikoj je mjeri Hrvatska od samih svojih početaka bila i do danas ostala europska zemlja, ne samo geografski, nego politički i iznad svega kulturno, da je ona dio europske, i to pretežno zapadnoeuropske kulture.

Politički pak od velike je važnosti da se Hrvatska dađe upoznati i predstaviti u Europskoj uniji kao zemlja stare i moderne autohtone i europske kulture, jer Hrvatska je u Europi i Europa je u Hrvatskoj. I danas je aktualno, čak prijeko potrebno da se to učini. Vizija koju smo imali početkom devedesetih sada bi se trebala ostvariti - zaključuje Supićić.